

Opinia Rady Przejrzystości
nr 73/2023 z dnia 8 maja 2023 roku
w sprawie zalecanych technologii medycznych, działań
przeprowadzanych w ramach programów polityki zdrowotnej
oraz warunków realizacji tych programów, dotyczących
profilaktyki uzależnień od tytoniu (nikotyny)

Rada Przejrzystości uważa za zasadne finansowanie działań przeprowadzanych w ramach programów polityki zdrowotnej dotyczących profilaktyki uzależnień od tytoniu (nikotyny).

Uzasadnienie

Problem zdrowotny

W opinii eksperta z zakresu epidemiologii obecnie przedwcześnie z powodu chorób odtytoniowych umiera 80 tys. Polaków. Stale pali prawie 7 mln dorosłych, około 25% populacji mężczyzn i 15% populacji kobiet. Zmniejszenie częstości palenia papierosów jest, w związku z tym, jednym z najważniejszych problemów zdrowia populacji Polski.

Rekomendowane i nierekomendowane technologie medyczne, działania, warunki realizacji

Odnaleziono 27 rekomendacji towarzystw naukowych odnoszące się do profilaktyki i leczenia uzależnień od tytoniu (nikotyny). Wśród nich znalazły się m. in. zalecenia Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny Państwowego Instytutu Badawczego oraz zalecenia Polskich Ekspertów. Generalnie rekomendowane technologie i działania obejmują:

- *Politykę szkolną*
- *Regulacje prawne*
- *Kampanie informacyjno-edukacyjne*
- *Leczenie uzależnienia od tytoniu*
- *Szkolenia personelu medycznego*

Należy podkreślić, że wszystkie powyższe działania znajdują poparcie w rekomendacjach klinicznych i opiniach ekspertów. Szczegółowe informacje w tym zakresie zawiera raport AOTMiT.

Rada podkreśla, że szkolenia personelu medycznego powinno uwzględniać aktualne rekomendacje towarzystw naukowych. Powinny zostać również opracowane lub wykorzystane istniejące przewodniki postępowania z pacjentami.

Dowody naukowe

Odnaleziono 66 publikacji mających na celu ocenę interwencji pomagających dzieciom, młodzieży oraz dorosłym rzucić i/lub ograniczyć palenie, jak i mających ograniczyć możliwość inicjacji nałogu. Do interwencji tych należy zaliczyć:

- Interwencje behawioralne,
- Interwencje behawioralne w połączeniu z farmakoterapią,
- Farmakoterapia,
- Interwencje świadczone przez personel medyczny,
- Interwencje internetowe, multimedialne i telefoniczne,
- Prowadzenie programów profilaktycznych,
- Gratyfikacje w postaci nagród materialnych, w zakresie uzyskania abstynencji tytoniowej,
- Aktywność fizyczna,
- Zmiany legislacyjne.

Generalnie, odnalezione dowody naukowe wskazują na skuteczność wyżej wymienionych interwencji. Wśród interwencji co do których oceniano bezpieczeństwo należy wymienić: interwencje behawioralne, nikotynową terapię zastępczą, bupropion, wareniklinę. Prawdopodobieństwo wystąpienia poważnych zdarzeń lub szkód wynikających ze stosowania tych interwencji należy ocenić jako niewielkie. Brak jest, zarazem, wystarczających dowodów na to, aby określić bezpieczeństwo stosowania vs. szkodliwość e-papierosów. Zwiększają one ryzyko wystąpienia zdarzeń niepożądanych a w ich emisjach wykryto substancje rakotwórcze, toksyczne, metale i krzemiany. Zdaniem eksperta urzędu te, szczególnie u dzieci powinny być całkowicie zakazane. Czysta nikotyna stosowana w okresie dzieciństwa prowadzi do uszkodzenia mózgu.

W związku z tym Rada nie rekomenduje stosowania e-papierosów w profilaktyce i leczeniu uzależnień od tytoniu.

Opcjonalne technologie medyczne

Za technologie opcjonalne można uznać nikotynową terapię zastępczą w postaci gum do żucia, plastrów, tabletek do ssania. Dowody naukowe wskazują, że w ramach nikotynowej terapii zastępczej istotnie statystycznie zwiększają one prawdopodobieństwo zaprzestania palenia przez osoby palące. Jednocześnie,

należy podkreślić, że technologie te nie mogą być rekomendowane do stosowania w okresie przed ciążą, w ciąży i po porodzie.

Wskaźniki monitorowania i ewaluacji

Zdaniem Rady do monitorowania i ewaluacji omawianych działań z zakresu profilaktyki uzależnień od tytoniu (nikotyny) można zaadaptować wskaźniki wskazane w Zarządzeniu Prezesa NFZ z dnia 29 listopada 2019 r w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju programy zdrowotne w zakresie Profilaktyki Chorób Odtytoniowych, w tym POCHP.

Do wskaźników tych należą:

- liczba osób objętych programem,*
- liczba osób uzależnionych od tytoniu,*
- liczba osób umotywowanych do zaprzestania palenia,*
- liczba osób, które podjęły próbę zaprzestania palenia,*
- liczba osób, objętych leczeniem odwykowym w etapie podstawowym,*
- liczba osób objętych leczeniem odwykowym w etapie specjalistycznym,*
- liczba osób, które rzuciły palenie w wyniku leczenia w etapie specjalistycznym,*
- w podziale na zastosowane metody leczenia,*
- terapia grupowa (w stosunku do liczby osób objętych terapią),*
- leczenie farmakologiczne (w stosunku do liczby osób objętych terapią),*
- liczba osób, które skorzystały z porad telefonicznych.*

Tryb wydania opinii

Opinię wydano na podstawie art. 48aa ust. 1, w zw. z art. 31s ust. 6 pkt 3a ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2561 z późn. zm.), z uwzględnieniem raportu w sprawie zalecanych technologii medycznych, działań przeprowadzanych w ramach programów polityki zdrowotnej oraz warunków realizacji tych programów nr: OT.434.6.2022 „Profilaktyka uzależnień od tytoniu (nikotyny)”, data ukończenia: maj 2023.